

30.06.2017 KL. 06:00

Et fyrtårn under jorden

Vardemuseerne åbner et stort museumskompleks i verdensklasse ved den gamle bunker Tirpitz i Blåvand med tre permanente udstillinger og et forventet rykind på 100.000 gæster årligt.

Det nye museum i Blåvand er tegnet af Bjarne Ingels Group, BIG. »Vi havde formuleret to klare ønsker til arkitektfirmaet,« fortæller museumsdirektør Claus Kjeld Jensen. Foto: Joachim Ladefoged

[VARDE MUSEUM](#)

LARS OLE KNIPPEL

Vardemuseernes nye stolthed – [Tirpitz i Blåvand](#) – er resultatet af en bevidst udvikling fra 14 til 7 udstillingssteder i kommunen. Med færre og større enheder ønsker det vestjyske museumskompleks at øge besøgstallene, oplyser museumsdirektør Claus Kjeld Jensen, mens vi besigtiger den nye, underjordiske bunker Tirpitz, som i Bjarne Ingels Group, BIG's udformning indbyder til et hav af oplevelser i fire udstillingsrum på i alt 2.500 kvadratmeter.

Vi havde formuleret to klare ønsker til arkitektfirmaet: Dels skulle det nye museum Tirpitz være i verdensklasse, dels skulle det være usynligt af hensyn til den vestjyske natur og den herlighedsværdi, den repræsenterer. Begge mål er nået.

Der er hverken sparet på kreativiteten eller tekniske raffinementer i pagt med tidens stil. Således er der næsten intet at læse. I stedet hentes de mange informationer via fjernbetjening på dansk, engelsk og tysk.

Krigen, ravet og fortiden

Tre enheder, der hver har museumsstørrelse, er her samlet under ét tag med det formål at levere viden om fortiden: ”En hær af beton” om den tyske besættelsesmagts atlantehavsvold og mennesker under Anden Verdenskrig, ”Havets guld” om ravets historie flyttet fra det nedlagte ravmuseum i Oksbøl og endelig ”Den skjulte vestkyst” om de sidste 20.000 års historie fra den forblæste landsdel.

»Vi havde formuleret to klare ønsker til arkitektfirmaet: Dels skulle det nye museum Tirpitz være i verdensklasse, dels skulle det være usynligt af hensyn til den vestjyske natur og den herlighedsværdi, den repræsenterer. Begge mål er nået,« fortæller Claus Kjeld Jensen.

Den samlede pris er på 150 mio. kr. og finansieret med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal, Varde Kommune, Nordea Fonden og Augustinus Fonden. Arbejdet har taget to et halvt år.

Det nye museum har kostet 150 mio. kr. Foto: Joachim Ladefoged

VARDEMUSEERNE

[Vardemuseerne](#) rummer en række afdelinger i Varde Kommune:

- Fra **Tirpitz** i syd over **Artilerimuseet** og **Museum Frello** i Varde til **Hjedding Andelsmejeri**, **Hodde Skole** og **Ølgod Museum** i nordøst og **Nymindegab Museum** i nordvest.
- Desuden naturformidlingsenheden **NaturKulturVarde** med baser i Varde Søndre Plantage, ved Blåvand Fyr og ved Karlsgårde Sø. Som et nyt initiativ formidles fra det lille skib ”**Æ Skiw**” på Varde Å.
- Museet arbejder p.t. på at realisere et stort **internationalt flygtningemuseum** i den tidligere flygtningelejr i Oksbøl til 80 mio. kr. Begynder indsamling til næste år.
- Sammen med Ringkøbing-Skjern Museum administrerer Vardemuseerne den arkæologiske enhed **Arkæologi Vestjylland**, der står for de arkæologiske undersøgelser i de to vestjyske kommuner.
- Årlig omsætning: 17-20 mio. kr.

Den gamle bunker fra Besættelsen står fortsat markant i det karakteristiske klitlandskab som en påmindelse om landets og landsdelens historie.

Personhistorier nuancerer billedet

Udstillingen ”En hær af beton” består af to lag: Historien om bunkeren og dens funktioner samt syv navngivne personers historie, der relaterer sig til Blåvand under Besættelsen og udstyrer de tørre årstal og konkrete begivenheder med kød og blod:

Astri, 10 år, der boede på gården, hvis jord Tirpitz blev bygget på, og som skrev dagbog om sine oplevelser.

Anna, 20 år, dansk, arbejdede i køkkenet for de tyske soldater. Hun forelskede sig i den tyske løjtnant Poul og blev kæreste med ham.

Poul havde ansvaret for Büffel-stillingen, et stort radaranlæg ved Blåvand Fyr, som skulle spotte de engelske bombefly på vej ind over kysten og sørge for, at de blev skudt ned. Efter krigen fortalte Poul, at han var skyld i nedskydning af 17 fly. På et fotografi ses Poul med den legendariske generalfeltmarskal Erwin Rommel under dennes besøg i Blåvand.

Gerhard, 17 år, tysk soldat, beskæftiget i bunkeren, der sandede til og blev udgravet efter 63 år. En skobørste ses i en montre. Han fik som sine kammerater marchordre til det udbombede Tyskland efter kapitulationen.

Ejner, dansk ingeniør, byggede bunkers.

Paul, tysk soldat, der såredes ved Østfronten og blev behandlet på hospitalet i Oksbøl. Deserterede.

Fenger, dansk modstandsmand, der skjulte Paul.

»Når man har hørt deres historier, er det svært at opretholde et sort-hvidt billede af tyskerne, der var kommanderet hertil, og de landsmænd, der samarbejdede med dem. Ofte var tyskerne en del af danskernes hverdag og deltog med forskellige roller i den. Vi løfter ingen pædagogiske pegefingre. Vores ambition er at give publikum stof til eftertanke,« siger Claus Kjeld Jensen og oplyser, at ingen af de medvirkende mere er i live, men museumsfolkene nåede at sikre deres udsagn.

Højdepunktet i rav-afdelingen er en overdådig udgave af Utzons operahus i Sydney. Foto: Joachim Ladefoged

”Havets guld” udgør et sandt skatkammer med 400 af de fineste genstande af rav fra Stenalderen til i dag. En magisk skov fra over 40 millioner år siden med ravets opståen er genskabt, så gæsterne får en fornemmelse af ravets årelange vej til butikker og personlige smykker. En overdådig udgave af Utzons operahus lavet i rent rav repræsenterer udstillingens højdepunkt.

Som et Otto Frello-maleri

”Den skjulte vestkyst” beskriver et strejftog på 20.000 år op til nutidens Vestjylland. På fire minutter kan de besøgende se hele udviklingen over det enorme spænd af år i en lille film og derpå koncentrere sig om de mange nedslag, som vises i monterne.

Undersøgelser afslører, at 40 pct. af danskerne føler sig fremmed på museerne. Den statistik føler Vardemuseernes faglige personale sig udfordret af.

»Jeg er inspireret af maleren Otto Frello, hvis kunst vi har lavet et museum til, og som sagde, at alle mennesker skulle gå ind i billedet. Når de har fået adgang, så bliver de nødt til at reflektere. Det samme princip kan overføres til museerne. Vores museer skal være som ét stort Frello-skilderi, for helt konkret ligger der tusindvis af historier under overfladen, og vi vil gerne bringe gæsterne dybere ned i deres fortid og få dem til at forstå den,« påpeger Claus Kjeld Jensen og oplyser, at en bunker i nutidskroner koster 8,5 mio. kr.

Tirpitz-bygningen, der er et fyrtårn under jorden, følger sig smukt i rækken af spændende og spektakulære kulturhistoriske museer, som er opført de seneste år, bl.a. Museet for Søfart i Helsingør og Moesgaard ved Aarhus. Det næste kulturelle felttog, Claus Kjeld Jensen forbereder, er opførelsen af et nyt internationalt flygtningemuseum i Oksbøl, som placeres ved den gamle flygtningelejr. Her er BIG også arkitekt. I de seneste tre år har repræsentanter for Vardemuseerne rejst rundt i Europa, besøgt FN og udvalgte personer for at få de rigtige idéer. Prisen for det nye museum anslås til 80 mio. kr.

Vardemuseernes video om udstillingen:

https://youtu.be/IKy_i728yjA